

Rehabilitacija mastektomiranih bolnic

Mastektomija (operativna odstranitev dojke) prizadene vsako žensko vsestransko, predvsem pa je porušeno njeno duševno ravnotežje. Ženska ima občutek, da je s to operacijo prizadeta njena ženskost, da je z eno samo dojko vredna manj kakor druge ženske. Kar nekam boji se vrnitve domov, ker ne ve, kaj si bodo o njenem stanju mislili domači — gre seveda predvsem za moža, vpričo katerega se sama sebi zdi manjvredna in v strahu je, da bi ga odvrnila. Zato težimo za tem, da ženo že med hospitalizacijo rehabilitiramo in ji pomagamo, da se otrese manjvrednostnih občutkov in se ji tako povrne prejšnja samozavest.

V ta namen uporabljamo nadomestke, ki nam jih iz Nemčije uvaža Kemofarmacija. Nadomestek je estetski, higieničen, funkcionalen in sto odstotno nadomesti manjkajočo dojko. Razen tega pa je tudi sorazmerno poceni.

Vedno znova in znova pa imamo velike težave z nabavo tega nadomestka za kmečke žene, ki si ga morajo plačati same. V takih primerih prosimo občino, da prevzame vsaj del plačila namesto prizadete žene.

Ženska pa ni povsem rehabilitirana samo z nabavo nadomestka za dojko. Da ramenskemu sklepu, ki je po operaciji močno prizadet, v celoti povrnemo prejšnjo gibčnost in moč, jih po fizioterapiji v našem inštitutu pošljejo še na balneoterapijo in fizioterapijo v zdravilišče Čateške Toplice ali v Dobrno, kjer nadaljujejo z zdravljenjem. Pripomniti moram, da kmečke žene, ki delajo od jutra do večera in pri svojem delu uporabljajo predvsem roke, po Zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetov nimajo pravice do rehabilitacije v zdravilišču. Zato menim, da bi bilo treba vprašanje rehabilitacije kmečkih žena z zakonom čimprej urediti in ga vključiti v zdravstveno varstvo kmetov. Za zdravljenje v zdravilišču naj bi prispevali enak delež, kot ga prispevajo za zdravljenje v zdravstvenih zavodih bolniškega tipa. Glede tega po so prizadete predvsem tiste žene, pri katerih je bolezen že toliko napredovala, da je prišlo do generaliziranih metastaz, zlasti v skeletu, ali pa do eksulceracije tumorja. Te ženske si same ne morejo pomagati in potrebujejo izredno skrbno nego že v bolnišnici in doma. Njih nego je treba organizirati s svojci in s patronažno službo. Kjer pa nega na domu ni možna, premeščamo bolnice v področne bolnišnice oziroma v domove počitka.

RAK, SVOJEVRSTNO BOLENJE

Program ljudske vzgoje, še vedno temelji na dejstvu, da je »rak svojevrstno obolenje, in sicer 1.) zaradi svoje neizbežne smrtnosti, če ga ne zdravimo, 2.) zaradi življenjske potrebe po takojšnjem zdravljenju, 3.) zaradi nebolečih pojavov prvih znamenj, ki se ne razlikujejo od manj številnih drugih bolezni, ki so manj hude. Če raka zdravimo prepozno in ga zanemarimo, je njegov potek smrten, toda če ga zdravimo pravočasno, je ena izmed težkih bolezni, ki so ozdravljive«.